

Bezpečnostní list ve vztahu k přepravě nebezpečných věcí

Ačkoliv se může na první pohled zdát, že bezpečnostní list s přepravou nebezpečných věcí příliš nesouvisí, opak je pravdou. Je to často jediný dokument, ze kterého mohou bezpečnostní poradci pro přepravu nebezpečných věcí (a to nejen v režimu ADR) a jiné odpovědné osoby zjistit nebezpečnost zboží určeného k transportu. Ale začněme pěkně popořádku.

Bezpečnostní list obsahuje celou řadu informací

Bezpečnostní list je dokument, který musí splňovat určité náležitosti. Zejména musí být vyhotoven v souladu s požadavky Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 (REACH), musí splňovat formát, který je zakotven v Nařízení Komise (EU) 2015/830 a pokud je látka nebo směs nebezpečná a/nebo pokud jsou ve směsi obsaženy nebezpečné složky, musí být uvedena veškerá klasifikace nebezpečnosti v souladu s požadavky Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 (CLP). Dnes už by se tedy nikde v bezpečnostním listu neměly objevovat takzvané R-věty, S-věty a oranžové symboly, protože byly nahrazeny H-větami, P-pokyny a symboly nebezpečnosti ve čtverci postaveném na vrchol s červeným orámováním (v BL mohou mít symboly i černobílé provedení). Bezpečnostní list musí dále zahrnovat požadované údaje uvedené v mnoha ostatních souvisejících předpisech či normách týkajících se například bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, požární ochrany, odpadového hospodářství a v neposlední řadě musí být v BL uvedeny také informace pro přepravu nebezpečných věcí.

Základním klasifikačním informacím pro přepravu/zasílání látek nebo směsí je vyhrazen jeden z oddílů bezpečnostního listu, a to oddíl 14. Protože je název oddílů (a také pododdílů) závazně stanoven (Nařízení Komise (EU) 2015/830), měli byste najít ten-

to oddíl vždy s označením „ODDÍL 14: Informace pro přepravu“ nebo „SECTION 14: Transport information“ nebo „ABSCHNITT 14: Angaben zum Transport“. Žádná jiná pojmenování tohoto oddílu (např. Informace pro přepravu ADR, Informace pro přepravu nebezpečných věcí, Information for transport) nejsou dovolena a pokud se v bezpečnostním listu vyskytují, tak je důvodné se domnívat, že daný bezpečnostní list nespĺňuje aktuálně platné požadavky a může být za něj kontrolními orgány (ČIŽP) udělena sankce.

Je důležité také nezapomínat, že i označení „ODDÍL 14“ je povinná součást názvu. Pododdíly v českém bezpečnostním listu nesou výhradně tyto názvy:

- 14.1 UN číslo
- 14.2 Oficiální (OSN) pojmenování pro přepravu
- 14.3 Třída/třídy nebezpečnosti pro přepravu
- 14.4 Obalová skupina
- 14.5 Nebezpečnost pro životní prostředí
- 14.6 Zvláštní bezpečnostní opatření pro uživatele
- 14.7 Hromadná přeprava podle přílohy II úmluvy MARPOL a předpisu IBC

Aktualizace formátu postihla také oddíl 14

Zásadní změny proběhly ve všech jazykových mutacích u pododdílu 14.7. Nastala zde změna pojmenování. Starý název tohoto pododdílu uváděl ještě i číslo úmluvy MARPOL (73/78), v aktuálně platném formátu bezpečnostního listu se už číslo úmluvy neuvádí. Staré názvy pododdílů „14.1 Číslo OSN“ a „14.2 Příslušný název OSN pro zásilku“ můžete porovnat s těmi aktuálními uvedenými výše.

V oddíle 14 tedy najdete základní informace pro silniční, železniční, námořní, vnitrozemskou vodní nebo leteckou dopravu dle souvisejících dohod a předpisů (ADR, RID, ADN, IMDG-Code, ICAO-TI).

Hlavní a skoro nejdůležitější části tohoto oddílu jsou informace týkající se UN čísla a oficiálního pojmenování. Ovšem POZOR – jsou to zároveň oddíly, které nejčastěji uvádí špatné informace. Uvedení nesprávných údajů může mít několik příčin: jeden z hlavních problémů může být v tom, že firmy mnohdy zadávají překlad bezpečnostních listů překladatelským agenturám nebo překladatelům, kteří nemají znalosti chemické legislativy a předpisů souvisejících s přepravou nebezpečných věcí. A tak třeba látku označenou UN 1719 LÁTKA ŽÍRAVÁ, ALKALICKÁ, KAPALNÁ, J.N. najdete v anglickém překladu bezpečnostního listu pod špatným označením CORROSIVE, ALCALIC, LIQUID, J.N. místo správného CAUSTIC ALKALI LIQUID, N.O.S. Tento špatný název se potom lavinově šíří i do přepravních dokladů a problém s kontrolními orgány na sebe nemusí nechat dlouho čekat.

ADR		CLP			
kritérium		zařazení	kritérium		klasifikace
bod vzplanutí	bod varu		bod vzplanutí	bod varu	
-	≤ 35 °C	tř. 3, OS I	< 23 °C	≤ 35 °C	Flam. Liq. 1, H224
< 23 °C	> 35 °C	tř. 3, OS II (pozn. 1)	< 23 °C	> 35 °C	Flam. Liq. 2, H225
≥ 23 °C a ≤ 60 °C	> 35 °C	tř. 3, OS III (pozn. 1)	≥ 23 °C a ≤ 60 °C (pozn. 2)	-	Flam. Liq. 3, H226
Pozn. 1 Viskózní hořlavé kapaliny, jako jsou barvy, emaily, laky, fermeže, lepidla a leštidla, s bodem vzplanutí pod 23 °C smějí být přiřazeny k obalové skupině III... (dále viz ustanovení 2.2.3.1.4 ADR)					
Pozn. 2 Pro účely tohoto nařízení lze plynové oleje, motorovou naftu a lehké topné oleje s bodem vzplanutí ≥ 55 °C a ≤ 75 °C považovat za látky kategorie 3.					

Bezpečnostní poradce musí umět dohledat informace

Dále se nejčastěji chybje v klasifikaci nebezpečných věcí. Je sice pravdou, že informace pro přepravu jsou uvedeny v oddíle 14, to ovšem neznamená, že by se bezpečnostní poradce nebo odpovědná osoba klasifikující danou zásilku neměli zajímat také o informace v dalších oddílech bezpečnostního listu. Oddíl 14 totiž poskytuje pouze ZÁKLADNÍ informace pro klasifikaci nebezpečných věcí pro přepravu. Ale odkud má tedy poradce nebo odpovědná osoba potřebné informace získat?

Pokud jste v situaci, kdy zjišťujete fyzikální nebezpečnost, mohly by se vám hodit údaje z oddílu 9: Fyzikální a chemické vlastnosti. Zde byste měli vyčíst například body vzplanutí a teploty varu pro posouzení hořlavosti. POZOR - u směsí jsou zde často uváděny údaje pro látky (složky směsí), je proto tedy důležité být na pozoru a zjistit, zda se tyto informace týkají skutečně celé směsi, u které klasifikaci zjišťujete, nebo jednotlivých složek. Mnohé klasifikace fyzikálních nebezpečí jsou odhadnutelné z klasifikace dle nařízení CLP. Nařízení CLP odkazuje často na stejné normy nebo popisuje metodiky k testování, které mají stejné podmínky jako testy pro účely klasifikace pro přepravu nebezpečných věcí. Pokud se týká například zmíněné hořlavosti, srovnání kritérií a klasifikace ADR a CLP je uvedeno v tabulce nahoře.

Komplikovanější situace nastává při posuzování klasifikace pro zdraví (to-

xicita, žíravost). Je zde velkou chybou řídit se výhradně výstražnými symboly CLP a ty „překlápět“ na vzory bezpečnostních značek. Typickým příkladem je označení „zkumavky“:

Nezbytné je zde zmínit, že klasifikace CLP a ADR ze sebe vzájemně nevychází a to, že jsou některá kritéria stejná nebo podobná (viz hořlavost) je spíše dáno snahou harmonizovat klasifikační přístupy napříč různými oblastmi. Pokud je tedy v bezpečnostním listu symbol zkumavek dle CLP, nemusí to hned znamenat, že se bude jednat o žíravou látku třídy 8 pro přepravu. Symbolem zkumavek se totiž v rámci CLP označují i látky a směsi, které způsobují vážné poškození očí – a toto kritérium v podmínkách pro zařazení do třídy 8 nenačnete.

Existují ale některé nebezpečnosti (např. toxicita nebo nebezpečí pro život-

ní prostředí), které lze pomocí klasifikace CLP odhadnout.

Pro srovnání akutní toxicity pro inhalaci prachu a mlhy z pohledu CLP a ADR je uvedena tabulka dole:

V tomto případě není tak moc jednoznačné zařazení dle ADR. Navíc jak ADR, tak CLP popisují ještě další klasifikační kritéria, např. jak je to s klasifikacích žíravých toxických látek apod. Po přečtení článku jste určitě zjistili, že špatná klasifikace pro přepravu může odstartovat řetězec dalších mylných informací a že spoléhat výhradně na údaje v oddílu 14 se nemusí vyplatit. Je proto vždy lepší prověřit a posoudit všechny dostupné informace, které bezpečnostní list nabízí. Nezapomínejte, že každý účastník dodavatelského řetězce je odpovědný za správnost informací v bezpečnostním listu, který poskytuje. ■

Alena Hamanová,
DEKRA CZ

Foto: DEKRA CZ a Václav Podstawka

ADR		CLP		
kritérium	zařazení	kritérium	klasifikace	
LC ₅₀ [mg/l]		ATE (LD ₅₀ nebo LC ₅₀) [mg/l]		
≤ 0,2	tř. 6.1, OS I	0 < ATE ≤ 0,05	Acute Tox. 1, H330	
		0,05 < ATE ≤ 0,5	Acute Tox. 2, H330	
> 0,2 a ≤ 2,0	tř. 6.1, OS II	0,5 < ATE ≤ 1,0	Acute Tox. 3, H331	
> 2,0 a ≤ 4,0	tř. 6.1, OS III	1,0 < ATE ≤ 5,0	Acute Tox. 4, H332	